

Cyberliefde

(Eerste Liefdelezing op de opening van het Boekenpodium, Antwerpen, 20 september 2009)

Mark Kinet

Dames en Heren,

Het doet mij plezier bij deze feestelijke opening van het Boekenpodium een eerste liefdelezing te verzorgen. De volgende twee sprekers zijn allebei filosofisch geschoold en actief. In tegenstelling echter tot Ann Van Sevenant en Jean-Paul Van Bendegem houd ik mij nagenoeg voltijds bezig met het beluisteren van de diepste zielenroerselen van mensen. Mobistar spreekt van drie domeinen in het leven: Love, Work and Play. Veruit de meeste mensen komen echter bij mij terecht omwille van amoureuze en relationele problemen. Vooraleer ik kan ingaan op een recent verschijnsel als de cyberliefde moet ik eerst op liefde en verliefdheid in gaan. Zo wordt mijn lezing al bij al een drieluik. Het is een soort *medley* van gedachten die uitgebreider en op essayistische wijze in mijn boek '*De Wetenschap van de Liefde en de Kunst van de Computeranalyse*' (2008) zijn uitgewerkt.

Liefde

Er is waarschijnlijk geen enkel onderwerp waaraan mensen meer aandacht besteden of waar ze meer woorden aan vuil maken dan aan de liefde. God mag dan dood verklaard zijn maar de liefde is en blijft in die zin springlevend. Er zijn veel soorten liefde: naastenliefde, ouderliefde, vriendschapsliefde, liefde voor het vaderland, voor wielrennen of voor de literatuur. Filosofen maken in de liefde vaak een onderscheid tussen *eros*, *philia* en *agapè*. Eros is de liefde die wordt gedreven door een verlangen, door een tekort. De liefde als *Ik wil je*. Het is de liefde waarover de Atheners discussiëren in Het Banket van Plato. Eros is intrinsiek *ongelukkige* liefde. Philia is de liefde waarbij wordt genoten van, vreugde wordt gevonden in. We denken aan Aristoteles' '*Liefde is zich verblijden*'. Philia is per definitie *gelukkige* liefde. Uit Paulus' brieven aan de Corinthiërs is de *agapè* afkomstig. Ze is de onbaatzuchtige en vrijgevige naastenliefde die de harde en mysterieuze kern van het Christendom uitmaakt. Het is de *heilige* liefde want ze is verre van vanzelfsprekend. Beminnen uw naaste als uzelf. Alsof het evident is dat wij onszelf beminnen!

In het algemeen taalgebruik wordt de liefde veelal vereenzelvigd met en gereduceerd tot de romantische liefde met zijn al dan niet uitgesproken of daadwerkelijke erotiek. Het beeld van deze romantische liefde is vrij eenvormig. Ze is vooreerst onwillekeurig, onvrijwillig. De

liefhebber heeft in zekere zin geen keuze. Er is een gevoel, een bonkend hart, vlinders die de buik doen kriebelen of het *lichaam* dat anderszins de macht grijpt. Het verstand komt in nauwe schoentjes en het gevaar zijn hoofd te verliezen is groot. De romantische liefde lijkt onvermijdelijk en in meer of mindere mate te leiden tot angst en spanning, tot handenwringen en slapeloze nachten. We kunnen ons alle hens aan dek tegen deze liefde wapenen en verzetten of we kunnen '*go with the flow*'. Het behoort echter tot haar wezenskenmerken dat ze zich als een natuurkracht aan ons opdringt, ons zelfs meesleurt of overspoelt. Paradox is dat we tegelijk verlangen en vrezen aan haar imperatieven te worden overgeleverd.

De liefde is ons eigenlijk een raadsel en zoals zo vaak het geval is wordt de sleutel van dit raadsel *buiten* ons gezocht. Of we nu getroffen zijn door de bliksem, door de pijlen van Cupido of besmet raakten door een virus in elk geval wordt de oorzaak *buiten* ons gelegd. De romantische liefde wordt geboren uit toeval, per ongeluk of vergissing en is alleszins nooit een resultaat van de *wil*.

Haaks hierop staan heel andere opvattingen die zijn samen te vatten met de titel van een bestseller van Alfons Van Steenwegen: '*Liefde is een werkwoord*'. Boodschap is dan dat de liefde inspanning en inzet vergt. Het gaat welteverstaan om de liefde die langer duurt dan 9 1/2 weken. Het is de liefde met de grove korrel, de liefde na ver- en na geschil, wanneer de gedroomde eenheid plaats moet maken voor een ongedroomde verdeeldheid.

Het is de liefde in haar alledaagse, meer prozaïsche gedaante, waarbij de intimiteit zeker evenzeer *inteamiteit* wordt en waarbij cohabitatie overgaat in *cohabitatie*. Het team is dan zoals bekend acroniem van *together each achieves more* bijvoorbeeld op vlak van de (re)productie en de (pro)creatie. Na de lusten van verleiden en vrijen volgen immers de lasten van voortplanten en samenwerken. Van alles kits tot alles voor de *kids*. Het is de tol die geëist wordt door de orgie van de soort.

Dergelijke formuleringen roepen een heel ander beeld op dan twee gestalten die elkaar met open armen in de schaduw van palmbomen en aan de vloedlijn ontmoeten. Toch is het idyllisch en ideaal beeld van de liefde een in hoge mate algemeen menselijk *idée fixe*. Het is een rooskleurige fata morgana die bovenal primeert in de pulp en in de kitsch. In tegenstelling tot de kunst erkennen deze verdeeldheid noch conflict. Goeden en slechten onderscheiden zich door karikaturale trekken van elkaar en intelligentie mag er blijken uit het hoornen montuur van een bril.

Volgens Emmanuel Kant moeten we de rede terzijde laten om plaats te maken voor het geloof. Liefde begint waar weten eindigt, aldus Thomas van Aquino. Zoals zij menen de meeste mensen dat niet alleen religie maar ook liefde ver verwijderd behoort te blijven van de rede. Liefde is in zekere zin zelfs een vorm van *geloof*. Geloven in een gebaar, in een gezicht, geloven dat de ander een schat in zich verborgen houdt die als een dekseltje op ons potje past. Zowel in zake liefde als geloof komt zijn verstand gebruiken dan neer op een vorm van heiligschennis. Het is alsof bovendien wordt gevreesd dat door rationeel onderzoek de bron en oorsprong van geloof en liefde zouden opdrogen.

Deze zienswijze bevat een kern van waarheid. Liefde en geloof zijn wezenlijk producten van de verbeelding en in die zin imaginair. Ze worden niet ontmoet, maar gemaakt. Een bepaalde vorm van blindheid of gezichtsbedrog is voor deze verschijnselen constitutief. En heeft de waarheidsliefde al niet genoeg mirakels gestolen? Heeft wetenschap de wereld al niet voldoende onttoverd?

Volgens Novalis is de liefde stom. Wat haar doet spreken is de poëzie. De liefde is inderdaad en bij uitstek het terrein van dichters en schrijvers, van zangers en filmmakers die ze met hun klank- en lichtspel bezingen. Anderzijds vallen echter ook in de liefde bepaalde *wetmatigheden* terug te vinden. Zoals in Hamlet: *'Though this be madness, yet there is method in it'*.

Maar veel wetenschappelijke geschriften over de liefde zijn *steriel*. Ze zijn aseptisch en prekerig. Liefde wordt er ontdaan van haar exces en haar waanzin en krijgt aldus een bloemkoolgeurtje of andere huis-, tuin- en keukenproporties.

En dat terwijl de liefde een bij uitstek menselijke prestatie is. Ze is universele sublimatie en creatie, triomf van de subjectiviteit en van de verbeelding. Ze is tegelijk symptoom en artefact, gepruts en meesterwerk. Zij is alom gekende illustratie van het feit dat er veel fantasie nodig is om met de werkelijkheid te leven...

Verliefdheid

Ergens in *'Voorbij goed en kwaad'* zegt Nietzsche dat een vals oordeel even belangrijk is als een juist: *'het opgeven van onware oordelen zou betekenen dat men het leven zelf opgeeft'*. Een bekende stelling van Alexander Poesjkin is van gelijke strekking. De illusie die ons in vervoering brengt zou ons liever zijn dan tienduizend waarheden. Iedereen die ooit de zeven zaligheden van de verliefdheid heeft ervaren zal de uitspraken van deze heren terstond en voluit beamen. In de verliefde staat is men oneindig veel liever verkeerd en verliefd dan in twijfel en zonder liefde. Voor buitenstaanders mogen verliefden dan van lotje getikt lijken. Zelf rijgen ze vol overtuiging een ketting van verlichte ogenblikken aan elkaar. Als blinde zieners hebben ze enkel oog voor wat ècht belangrijk is. Ze zijn weliswaar in alle staten maar evenzeer tot alles in staat.

Freud vergelijkt de verliefdheid met een toestand van hypnose. In zijn extreme vorm kan dit volgens Freud leiden tot verliefde horigheid. De verliefde verwordt dan tot een soort lijfeigene van zijn geïdealiseerd object.

In de psychoanalytische literatuur wordt de verliefdheid nu eens vergeleken met een *folie à deux* maar ook met een *narcisme à deux*. Ze is immers eveneens te beschouwen als een *revival* van de goddelijke Madonna met kind achtige twee-eenheid. Als in een vlucht voorwaarts werden we immers ooit precies door deze koppelvorming uit onze ontredde en afhankelijke hulpeloosheid verlost. We denken aan een uitspraak van Albert Camus die stelt dat we verliefd worden op iemand die *heel* lijkt terwijl wijzelf verbrokken zijn en verward.

En bestaat er een grotere verliefdheid dan die tussen moeder en kind? Hoe zouden we anders hun wederzijdse verrukking en hun *'I only have eyes for you, baby'* noemen? Hoe dikwijls probeert de omgeving vruchteloos in hun vreugde te delen waaruit ze zich anderzijds finaal voelt buitengesloten? Als ongelovige buitenstaanders zich niet botweg en in alle 'objectiviteit' afvragen waar al die drukte *überhaupt* voor nodig is.

Existentialisten zeggen dat de verliefdheid ons redt uit onze geworpenheid. Het romantisch fatalisme waarbij de verliefden denken dat zij voor elkaar zijn gemaakt of geboren vindt zijn oorsprong in ervaringen uit de neonatale periode. We denken aan een uitspraak van Victor

Hugo: '*Qu'est-ce que des amants? Ce sont des nouveau-nés*'. Niet met de geliefde maar met de liefde is er dan een '*fateful encounter*'.

Uit wetenschappelijke studies blijkt dat we vooral vatbaar zijn voor verliefdheid in tijden van scheiding, van verlaten of wanneer we ons anderszins in nood bevinden. Samengevat zouden we zelfs kunnen stellen dat verliefdheid de som is van een innerlijke *nood* en een act van *verbeelding*. Volgens Freud creëert onze kinderlijke hulpeloosheid een nood aan liefde die ons de rest van ons leven vergezelt.

We zeggen dat verliefdheid iets is wat ons overkomt, ons overvalt. Het is iets lichamelijks en iets non- of beter preverbaal: een blik, een aanraking, iets wat ons opvalt in een stem. Een magnetisme treedt in werking waardoor we onszelf verliezen en opgaan in een ander, met wie we ons voortaan willen verbinden en verenigen, totaal en exclusief. Het zijn momenten waarop we in feite bijna sprakeloos worden, geheel in de ban van een betovering die we niet kunnen of durven verbreken. De stilte krijgt het woord. Of de zee. Of de sterren. De verliefden *vluchten* in elkaars armen en plaatsen zich daarbij zowel buiten de sociale orde als buiten elke vergelijking. Zodoende vinden ze geheel op zichzelf voor de zoveelste keer het warm water van de liefde uit. Het *uniek* gevoel dat met dit liefdesavontuur gepaard gaat is paradoxaal een van zijn meest *universele* kenmerken.

Merkwaardig is bovendien hoe heel deze omwenteling zich uiterekend voordoet bij gratie van een soort onwetendheid. Onbekend maakt in deze blijkbaar bemind in plaats van onbemind. In tegenstelling tot de passie (die als haar uit de hand gelopen variant kan beschouwd worden) werkt verliefdheid inspirerend. We zijn *vol* van de ander, aan wie we ons enthousiast willen (over)geven. Allerlei zaken en dingen worden tot fetisj gemaakt: ze worden tot verschoven symbolen en erotische substituten van de geliefde. Een paperclip, een haarspeld, een aansteker of de leuning waartegen een hoofd heeft gerust evolueren tot even zoveel zinnelijke relikwieën van de afwezige.

Door de verliefdheid grijpt een *opstuwing* van libido plaats die bovendien gericht raakt op één oogverblindende verschijning. Er is een lichamelijke en geestelijke idealisering van het object, waardoor de verliefdheid zich van de louter vleselijke begeerte onderscheidt. Tijdelijk kunnen daardoor allerlei remmingen en verdringen worden opgeheven zodat de seksualiteit de grenzen naar het perverse toe gemakkelijker overschrijdt. Een en ander kan dan leiden tot min of meer *kinky* seks, waarbij alle natjes en droogjes worden verzorgd en waarbij in een multipel *total body orgasm* alle gaatjes afdoend en vol toewijding worden gevuld.

De aan verliefdheid inherente idealisering op zich doet tenslotte het subject ontstijgen aan de alledaagse economische logica van het lustprincipe. We zouden hemel en aarde bewegen voor één blik van onze geliefde, sparen kosten nog moeite om hem/haar enkele momenten aan de telefoon te krijgen. Elke scheiding of afwezigheid staat volledig in het teken van het wachten en het smachten, van de verscheurende textuur van het gemis. Voor de verliefde is de geliefde dan ook de al goede moeder uit onze diepste dromen die ons alles geeft en alles gunt.

Is verliefdheid volgens de psychoanalyse dan niet meer dan een roze psychose? En wat dan nog? Volgens Freud moeten we voldoende neurotisch zijn om in eer en geweten naar het goede te streven, voldoende pervers om te kunnen genieten en voldoende psychotisch om de werkelijkheid te transformeren. En wie volgens hem door bepaalde dingen zijn verstand niet verliest heeft geen verstand te verliezen.

Cyberliefde

Het internet maakt een speelse speurtocht naar informatie mogelijk in het virtueel Disneyland voor volwassenen. Maar de PC staat al lang niet meer alleen ten dienste van kennis of informatie. Pornografie, dating en sociale netwerkvorming ontpoppen zich vandaag tot de belangrijkste bestaansredenen van internet. Een van mijn patiënten sprak schertsend over de world wide *wip*: wereldwijd ontelbare seksuele partners die slechts enkele muisklikken van ons zijn verwijderd. Als lap- of palmtop wordt hij meer en meer een integraal onderdeel van ons psychoseksueel en sociocultureel leven. De computer wordt door sommigen zelfs een droommachine genoemd. Timothy Leary spreekt van '*LSD by computer*' .

Voor veel mensen is het internet anderzijds ronduit mysterieus. Onwetendheid tegenover het internet is wijdverbreid. Het internet baadt bovendien in een raadselachtige anonimiteit. Nu eens komt het bedreigend of onheilspellend over. Dan weer kan de anonimiteit of *verborgenheid* van het internet paradoxaal juist een gevoel van veiligheid of *geborgenheid* opleveren. Achter het *scherm* van de computer voelen we ons dan *beschermd* tegen alle gevaar. Alleszins geven velen zich in *cyberspace* vanuit een naïeve en kinderlijke ingesteldheid onmiddellijk tot in hun diepste intimiteit te kennen. In *cyberspace* legt men in een twee drie zijn ziel op tafel. Wie achter het PC-klavier plaats neemt zegt blijkbaar zoals Paul Van Ostaijen: '*ik wil bloot zijn en beginnen*' .

Elke tijd produceert zijn eigen psychopathologie. Zeker en vast hebben technologische ontwikkelingen hun invloed op de *vorm* die veel problemen actueel aannemen. Psychopathologie wordt daarbij in een modieus e-kleedje gehuld. We denken bijvoorbeeld aan internet- of pornoverslaving die op haar beurt computer-weduw(naar)schap kunnen veroorzaken. Deze komt dan raar of zelden voor in de lustige operetteversie van Franz Lehar.

Ook kan gedacht worden aan de niet ophefbare splijtingen in de persoonlijkheid die ontstaan ten gevolge van netliefdes of uit de hand lopende *virtual life identities*. De ander of derde tot wie men zich van achter het computerscherm richt, leent zich verder uitstekend voor moderne variaties van het Oedipuscomplex waarbij de cybernaut zich bij herhaling verstrikt en verweekt met onmogelijke, onbereikbare en/of verboden partners. De virtuele wereld stelt ieders *realiteitstoetsing* sowieso voor bijzondere uitdagingen. We behoren niet alleen onderscheid te kunnen maken tussen het natuurlijke en het kunstmatige, maar ook tussen realiteit en virtualiteit en (bijvoorbeeld in fictieve speelwerelden) tussen verschillende zelfvoorstellingen. Dergelijke spelomgevingen *vragen* haast om splitsing van het zelf en leiden tot decentrerings.

De proliferatie van *contactmogelijkheden* via het internet leidt ten slotte tegelijk en onvermijdelijk ook tot een wildgroei van *contactmoeilijkheden*. Op internet is de jacht de klok rond geopend voor emotionele c.q. seksuele contacten. De UFO's die zo talloos in *cyberspace* opduiken zijn vooral in allerlei vermommingen rondfladderende Cupido's. Zij voelen zich in het elektronische luchtruim merkbaar zo vrij als een vogel, vogelvrij èn vrij om te vogelen. De netliefdes die zich ingevolge hun pijlenregen ontwikkelen vertonen enkele eigenaardigheden waarop nader wordt ingezoomd.

Het gaat vooreerst om (bijv tast-, geur- en smaakloze) *onlichamelijke* liefdes. De navelstreng met de eigen en met andermans lichamelijke wordt door de leugenachtige illusie van internet immers doorgesneden. Voornaamste en actiefste zintuig is het oog dat bij wijze van

spreken Oost-Indisch blind is of anderszins onder stoornissen van het gezichtsvermogen te lijden heeft. Alles blinkt als 24 karaats goud. Het gaat verder om louter *verbeelde* liefdes (hoewel de vraag is of dit niet ook in hoge mate voor de 'gewone' liefde het geval is) waarbij *wishful thinking* primeert. Het zijn (of het lijken) bovendien *consequenteloze* liefdes. Ze blijven inderdaad en althans in eerste instantie zonder gevolg want ze worden dikwijls niet eens geconsumeerd in de praktijk. Een en ander maakt de e-liefde tot actuele variant van de aloude *platonische* liefde.

De netliefde is parasociaal tot hypersociaal. Zonder lichaam is de identiteit gewichtloos geworden. Omwille van een (vermeend) laag risico worden vlot en gemakkelijk nieuwe contacten gelegd. Doordat het afstandrelaties betreft worden de deelnemers niet geremd of gehinderd door mogelijke lokale repercussies en kunnen of durven zij vrij tot ongeremd uitdrukking geven aan hun intiemste gevoelens, verlangens en fantasieën. Dit alles creëert een *schijn* van emotionele diepgang en waarachtigheid.

Netliefdes mogen dan in abstinentie verlopen. Vaak blijven ze evenwel niet zonder ingrijpende emotionele of relationele gevolgen. Heel wat energie c.q. libido wordt aan de reële relaties onttrokken en de internetgebruiker raakt meer en meer beneveld door een elektronische *fantasmagorie*, die hem steeds verder van huis kan voeren.

Er ontstaan situaties van *virtueel overspel* die zich hetzij herhalen hetzij multipliceren en die bij de betrokkenen en hun omgeving onherstelbare psychische schade kunnen teweegbrengen. Vaak wordt beweerd dat het bij virtuele contacten gaat om mensen zonder lichaam. Dit is echter slechts gedeeltelijk waar. Het lichaamsbeeld wordt immers vaak en in detail aan elkaar voorgesteld. Fantasieën worden opgewekt en aangewakkerd, de erotische verbeelding slaat op hol. Het gebrek aan een reële ontmoeting met de ander zorgt voor wederzijdse verheviging en idealisatie die op haar beurt en in toenemende mate een noodzakelijkerwijs teleurstellend vleselijk contact in de weg staat.

Wie denkt dat leeftijd, geslacht, lichamelijk voorkomen enzovoort geen rol spelen is manifest blind voor virtuele schijnvertoningen. Op internet is het alle dagen carnaval. De gepensioneerde oma wordt een wilde Tanja, de sportieve en kunstzinnige vijftiger blijkt een rondbuikige Konsalik-lezer die bij goed weer een ommetje maakt en Tineke, die gezellig kevelt met haar vriendinnetjes, blijkt een afgezwaaide geestelijke die momenteel (ringbaard inbegrepen) in het onderwijs is tewerkgesteld.

Dat men elkaar echter of sneller zou leren kennen mag eveneens een fabeltje worden genoemd. In plaats van te verleiden en te koketteren met het uiterlijk wordt veel aandacht besteed aan innerlijke en psychologische '*looks*'. Het zijn vooral deze prikkels die de paringsdans en het baltsgedrag zullen inspireren. Wat dan aan elkaar getoond wordt is in de eerste plaats een partiële of een selectieve (*the best of...*) identiteit. Affecten worden intussen bij e-communicatie royaal vergroot en uitgesmeerd. De uitdrukking 'flirten of fluimen' vat bondig dit 'stijlkenmerk' samen.

Dat het technisch en technologisch kunnen van jongeren wel vaart bij alle letterlijke en figuurlijke vingeroefening die bij het internetten hoort is een feit. Maar wat met gevaren als verslaving, de vlucht in een schijnwereld, multiple identiteiten, losgeslagen perversiteit enzovoort. Natuurlijk kenmerkt onze tijd zich ook los van de nieuwe media door postmodern pluralisme, globalisering, individualisering, explosie en fragmentatie van kennis en ervaringen, van '*living on the fast lane*'. De virtuele technologie is van dit alles alleen maar

een materialisatie. Sociale communicatie verloopt steeds meer via virtuele gemeenschappen waar velen met velen *chitchatten* in *real time*. Er wordt gezeverd en geluld (met d, t of dt) dat het een lust is en er wordt vooral gesurft op golven van vrijblijvende en lichtzinnige tot leeghoofdige toevalligheid. Dit alles in een taal die in vrije val is tot het equivalent van kinderlijk gebrabbel.

Vraag is of een en ander zo wezenlijk van het geroezemoes op het spreekwoordelijke dorpsplein verschilt. Wat wèl verschil maakt is de wereldwijde grootte van het dorp, de Babylonische spraakverwarring, de multiculturaliteit maar vooral de volstrekte anonimiteit die de ontmoetingen kenmerkt. De conversatie mag dan ongelooflijk vlot en sympathiek verlopen, dit belet niet dat het wemelt van de *nicknames*, de ene al meer spitsvondig of platter dan de andere.

In de fictieve spellandschappen wordt niet alleen een pseudoniem gehanteerd maar worden ganze identiteiten of persona's geschapen en ten gepaste tijde van *emoticons* voorzien. *Dichtung und Wahrheit* lopen er in een onbestemde tijdruimte door elkaar. Cybernauten zijn nomaden in niemandsland. Dit alles biedt overschot aan mogelijkheden tot sociaal experiment. Ook de kansen tot spel, fantasieontwikkeling en creativiteit worden door deze technologie vermenigvuldigd. Anderzijds ligt de mogelijkheid tot vluchten in een schijnwereld wagenwijd open. Op vlak van vriendschap, seks of macht kan surrogaatbevrediging worden gezocht in een *virtual life identity* die niet in de *real life identity* geïntegreerd wordt.

De stap naar dissociatieve stoornissen en naar multiële persoonlijkheidsstoornis is volgens sommige 'internetpsychologen' uiterst klein. Dit lijkt (zoals alle onheilsprofetieën) erg aannemelijk, maar de realiteit is wellicht toch anders. Wie een virtueel spellandschap betreedt en bespeelt bevèstigt veelal precies zijn vrijheid als subject. Hij is in staat verschillende rollen op te nemen. Als dusdanig kunnen dergelijke spellen juist bijdragen tot en getuigen van de *trionf* van het subject.

De virtuele wereld waarin het spel wordt gespeeld is ook niet per definitie pathogeen. Alleszins is hij doordrongen van een duidelijke symbolische orde. Er is autoriteit onder de vorm van (procedureel) auteurschap en de speler onderwerpt zich van zijn kant aan regels en coördinaten. Er is een grens (*'dit is een spel'*) die beschermt tegen psychotische of incestueuze onderdompeling. Het *kader* dat door het spel wordt geboden beschermt. Splittingsen behouden een 'gespeeld' karakter.

Deze veiligheidsgordels ontbreken geheel wanneer niet het verlangen om te spelen, maar het verlangen naar *liefde* of naar *contact* primeert. Traumatische (her)belevingen en allerlei andere psychopathologische fenomenen liggen op het *world wide web* dan ten overvloede voor het grijpen.